Szenti Tibor

HÓDMEZŐVÁSÁRHELY MAGYAR ÖRÖKSÉG-DÍJAS

„Tisza Maros Körös közt van egy nagy sziget.
Melyben van sok tér föld, sok berek, sok liget.
Nyargal itt a' jó ló untig, nem tsak iget.
Itt sok jámbor magyar szántogat, veteget.
Mint osztán a' Maros bé foly a' Tiszában
Két mélyfölddel fellyebb a' két víz torkában.
Mező Vásárhelynek akadhatsz nyomában."

Így jellemezte városunkat Szőnyi Benjámin, a kiváló tudós költő és református prédikátor a 18. században. Mi itt a Tisza, a Maros és a Körös által határolt tájon csodálattal szemléljük a régész ásójával föltárt isten-szobrokat, a szakrális világ előtt áldozattal tisztelgő közösségek idoljait. A közel hétezer éves, világhírű gorzsai és kökénydombi Vénuszok, oltárok és gabonatároló hombáredények alapozták meg a napjainkig jelentős vásárhelyi kerámiakultúrát.

Hód és Vásárhely nevét az oklevelek a 13. században említik először. Mezővárosi rangot Hunyadi Jánostól kaptunk, aki 1456-ban jobbágy őseinket a haza megmentésére a nándorfehérvári csatába hívta. 1753-ban a Bujdosó–Pető–Törő-féle utókuruc mozgalomban való részvételünk miatt Mária Terézia a vérbefojtott zendülés után városunkat el akarta törölni a föld színéről, de Szőnyi Benjámin könyörgő versével megmentett bennünket.

1848-ban Kossuth toborzó beszédére az elvártnál is többen jelentkeztek. A két világégésben a legnagyobb véráldozatot – arányaiban – városunk szenvedte el. 1919-ben, példátlan módon, a román megszállók 56 ártatlan polgártársunkat gyilkolták le. Az 1989-ben erdélyi testvéreink megsegítésére vitt szállítmányunk gépkocsivezetője volt a romániai „különös" forradalom egyetlen magyarországi áldozata. A kettős állampolgárságról rendezett 2004. december 5-i szégyenteljes népszavazás után önkormányzatunk meghirdette a „Hódmezővásárhely Tiszteletbeli Polgára" címet. Jelenleg húszezernél tartunk, és amíg a világban magyarellenesség folyik, ezt a programunkat nem fejezzük be!

A történelmileg kialakult vásárhelyi tanyavilág 1950-ig közel 7000 tanyaszámmal rendelkezett, 1910-ben itt élt a lakosság közel negyven százaléka. Nem véletlen, hogy a szocializmus nálunk végezte a legnagyobb tanyarombolást, hiszen ez a gazdatársadalom őrizte legmélyebben a magyarságtudatot, és hazánkért mindig a legnagyobb áldozatot hozta.

Kulturális életünket több mint száz éve alapvetően meghatározza a tág értelemben vett képzőművészet, amelynek íve a népi fazekasságtól, a vásárhelyi hímzéstől a művészi majolikán át a szobrászatig, a fotóművészetig, továbbá a legkiemelkedőbb helyi jellegzetességig, a művészteleppel támogatott „Vásárhelyi Iskola" ötven évet átölelő festészetéig, és az Őszi Tárlatok hagyományőrző megrendezéséig terjed.

Vásárhely jelesei: Szeremlei Sámuel történész, Badalik Bertalan mártír katolikus püspök; Tornyai János, Kohán György, Kurucz D. István, Németh József, Fejér Csaba, Fodor József festőművészek; Kajári Gyula, Csohány Kálmán grafikusok; Pásztor János, Szabó Iván szobrászok; Plohn József, Lucien Hervé, Nagygyörgy Sándor fotóművészek; Németh László, Bibó Lajos, Kárász József írók; Grezsa Ferenc irodalomtörténész; Vekerdi László tudománytörténész; Galyasi Miklós, Pákozdy Ferenc költők; Harmatta János nyelvész; Banner János, Párducz Mihály régészek; Bessenyei Ferenc, Lontai Margit színművészek; Kiss Lajos, Tálasi István, Tárkány Szücs Ernő, Péczely Attila néprajztudósok; dr. Imre József, dr. Bakay Lajos, dr. Genersich Antal kórházigazgatók.

Nincs olyan történelmi egyház, amelynek ne lenne temploma Vásárhelyen. Ha valaki megáll a Völgy utca végén, akkor mögötte az unitárius templom, előtte a zsinagóga, balra a Szent István római katolikus, jobbra a református Újtemplom hatalmas épülete tornyosul; de távolabb van még evangélikus és görögkeleti templom is.

Az elmúlt évtizedben az országban elsőként létesítettünk vidéken Holokauszt Múzeumot, továbbá a szovjet megszállástól a rendszerváltásig terjedő időszakot bemutató Emlékpont Múzeumban interaktív kiállítást. 2010-ben az országban elsőnek tettük közzé a kommunista diktatúrában ellenünk irányuló besúgórendszer ügynöklistáját.

A város az elmúlt években iskolarendszerét alkalmassá tette arra, hogy biztosítsa a leszakadó rétegek gyermekei számára a felzárkózás lehetőségét. Ebben a törekvésében is méltó elődökre támaszkodhatott, hiszen a népi írók – elsősorban Németh László és Móricz Zsigmond – iránymutatását követve, 1938-ban Szathmáry Lajos, a Bethlen Gábor Református Gimnázium tanára itt szervezte meg a Tanyai Tanulók Otthonát.

Az elhibázott egészségügyi reform által megcsonkított Erzsébet Kórházat a polgárok támogatásával sikerült megmenteni, ma bővítése és fejlesztése következik. Az Egészséges Vásárhelyért Program az egészségtudatos életmódot propagálja. 1997-ben elsők között kaptuk meg az „Európa-díj" Becsületzászló fokozatát, 2009-ben az „Év városa" majd az „Év Honlapja"-díjakat.

A jövő: a mezőgazdaság fejlesztése a ráépülő földolgozó iparral, a családi gazdaságok támogatásával, továbbá az oktatás és művelődés kiteljesítésével. De műszaki múltunk is kötelez: Kalmár Zsigmond rostagyára egykor Európába is exportált. Kokron József kötszövő üzeméből nőtt ki a Hódiköt. Volt jó nevű Mérleggyárunk és Hódgépünk. Itt épült föl az Alföldi Porcelángyár. Ma fejlődő Ipari Parkunk van, valamint két, messze földön híres orvosi műszer- és protézisgyártó üzemünk. Városunk belépett a hazánk különleges természeti adottságát, a termálvizet hasznosító települések sorába.

Olyan terv megvalósításába kezdtünk, amely az elért eredmények folyamatosságát biztosítja. Élhető várost, benne európai és magyar kultúrát, egy kis „Hódmező-Magyarországot" teremthetünk. Küzdelmes, ám értékekben gazdag múltunk szilárd alapot jelent ehhez. Erre a nemes tartalomra a mai hódmezővásárhelyiek polgármesterükkel értékközpontú jövőt, hagyományőrzően modern várost építhetnek.

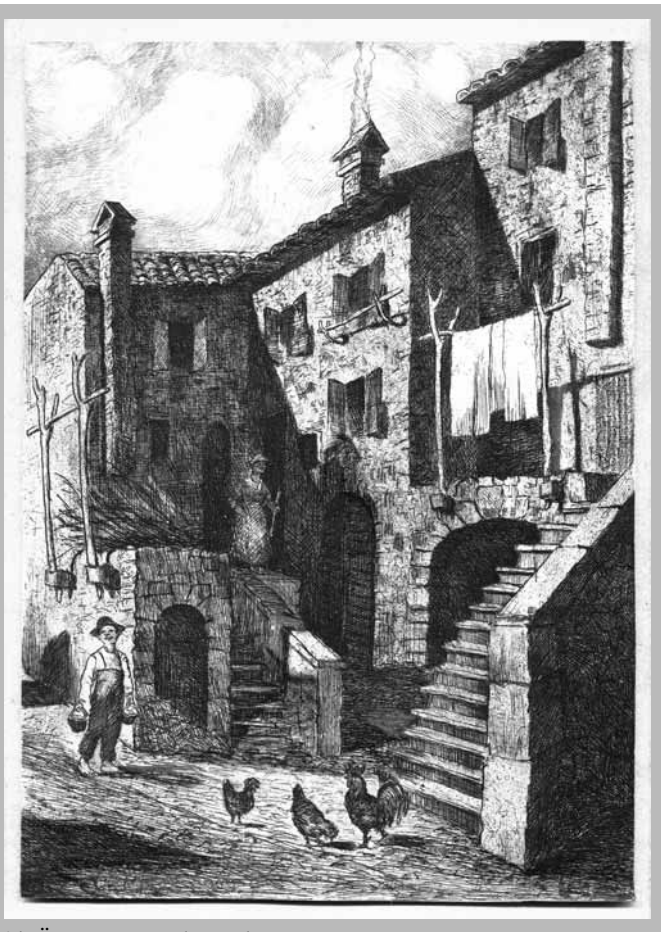

id. Ürmös Péter: Olasz udvar